

Lietas arhīva Nr. K71-1206-18/28
[ECLI:LV:VRT:2018:1116.251.2.620188.2.S](#)
Pārbaudes lieta Nr.251.2.6/2018/80

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Atļūksnē 2018.gada 16.novembrī

Vidzemes rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnese S.Vilciņa
ar tiesas sēdes sekretāri I.Ceceri,
tulci L.Vasiļevsku,
pedaloties prokuroram S.Zvejniekam,

izskatīja atklātā tiesas sēdē pārbaudes lietu par /pers. A/, personas kods /personas kods/, sadarbības fakta ar Valsts drošības komiteju esamības vai neesamības konstatēšanu.

Aprakstošā daļa

Vidzemes rajona tiesā (Atļūksnē) 2018.gada 1.novembrī saņemta pārbaudes lieta Nr.251.2.6/2018/80 par /pers. A/ sadarbības fakta ar bijušo Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas (turpmāk LPSR) Valsts drošības komiteju (turpmāk VDK) esamības vai neesamības konstatēšanu.

No pārbaudes lietā esošās Satversmes aizsardzības biroja Totalitārisma seku dokumentēšanas centra (turpmāk SAB TSDC) 2018.gada 21.augusta uzziņas Nr.A/P-062 izriet, ka TSDC rīcībā esošie dokumenti liecina, ka /pers. A/ bija savervēts aģenta kategorijā 1983.gada 29.jūnijā ar segvārdu “vārds A”, vervētājs LPSR VDK Jēkabpils rajona nodaļas darbinieks /pers. B/, nodaļas priekšnieks /pers. C/. Aģents reģistrēts LPSR VDK Jēkabpils rajona nodaļā, piešķirot personīgās lietas Nr./numurs/, nav ziņu par izslēgšanu no aģentūras aparāta.

Satversmes aizsardzības biroja TSDC rīcībā esošajā bijušās LPSR VDK Informācijas analīzes daļas elektroniskajā datu bāzē nav atrasti aģenta “vārds A” (personīgās lietas Nr./numurs/) ziņojumi. Nav atrasti arī citu aģentu ziņojumi, kuros būtu minēts /pers. A/, personas kods /personas kods/.

Satversmes aizsardzības biroja TSDC rīcībā esošajās bijušās operatīvās lietās nav atrasti aģenta “vārds A” (personīgās lietas Nr./numurs/) ziņojumi vai citi materiāli, kuros būtu minēts aģents “vārds A” (personīgās lietas Nr./numurs/).

Specializētās vairāku nozaru prokuratūras prokurors 2018.gada 23.oktobrī ir sniedzis atzinumu pārbaudes lietā, ka /pers. A/ no 1983.gada 29.jūnija sastāvēja darbojošās VDK aģentūras uzskaitē VDK aģenta kategorijā ar segvārdu “vārds A”, personas lietas Nr./numurs/.

Prokurors vienlaicīgi ir norādījis, nav bijis iespējams savākt pierādījumus, kas ļautu izdarīt kategorisku secinājumu par /pers. A/ apzinātu slepenu sadarbību ar VDK. Iegūt papildus pierādījumus nav bijis iespējams, jo aģentu personu un darba lietas ir izvestas no Latvijas valsts vai iznīcinātas. Ņemot vērā minēto, pirmstiesas pārbaudes laikā nav gūti pierādījumi, kas apstiprinātu faktu, ka /pers. A/ būtu bijis VDK informators 1994.gada 2.jūnija likuma “Par bijušās valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu” izpratnē.

Tiesas sēdē pārbaudāmā persona /pers. A/ neatzina sadarbības faktu ar VDK un uzturēja spēkā pirmstiesas pārbaudē sniegto liecību par to, ka nekad nav bijis VDK informators, nekad nav ziņojis VDK par citām personām un pildījis VDK darbinieku uzdevumus, tādi viņam netika doti. Parakstu par sadarbību ar VDK nav devis. Pārbaudes gaitā viņam uzrādītajā alfabētiskajā kartītē viņa dati norādīti pareizi, bet aģenta segvārdu “vārds A” viņš uzzinājis tikai no šīs uzskaites kartītes. Par kartītes noformēšanas apstākļiem viņam nekas nav zināms, kartītē norādītie VDK darbinieku uzvārdi viņam neko neizsaka. 1979.gadā iesaukts armijā, dienējis Baltkrievijā. Dienesta laikā pie viņa vērsušies VDK darbinieki, uzvārdus neatceras, ar piedāvājumu strādāt virsnieka amatā VDK. Viņš atteicies. Pēc demobilizācijas sācis strādāt Rēzeknes sakaru elektromontieru mežglā. Bijis gadījums, kad pie viņa 1981.gada 12.septembrī vērsies /pers. D/, kurš stādījis priekšā kā VDK darbinieks, iepriekš ar viņu bijis pazīstams, kurš apsveicis viņu dzimšanas dienā, iedevis naudu, par ko lūdzis parakstīties izziņā par naudas saņemšanu. Jautājis vai neies dienēt Baltkrievijā. Izziņā viņš parakstījis, bet par dienēšanu Baltkrievijā atteicies. 1982.gada 27.aprīlī sācis strādāt Jēkabpils rajona /Nosaukums A/ par ražošanas apmācības meistar. Pēc tam strādājis par fizikultūras skolotāju. 1983.gada februārī vai martā vidusskolā pazudis sporta inventārs, viņam ar to nav bijis nekādas saistības, atbraukuši no VDK, likts uzrakstīt paskaidrojumu, ko arī izdarījis. Pēc tam vēl notikušas vairākas pārbaude. Pēc tam sācis strādāt Madonas sakaru mežglā par elektromontieri. Tad viņu vairākkārtīgi uzrunājis Andris vai Andrejs, uzvārdu neatceras, kurš stādījis priekšā kā VDK pārstāvis, uzdevis dažādus jautājumus par sadzīvīskām tēmām. Bijis iekļauts Latvijas sociāldemokrātiskā strādnieku partijas sarakstā, bijis atpazīstama persona vietējā pašvaldībā. Tomēr viņa partijas vadītājs paziņojis, ka viņš ir “čekistu” sarakstā. Par to, ka viņš ir VDK aģents uzzinājis tikai no TSDC, aģenta uzskaites kartīti nav aizpildījis.

Liecnieks/pers. B/ tiesas sēdē uzturēja spēkā pirmstiesas pārbaudē sniegto liecību par to, ka viņš LPSR VDK strādājis no 1972.gada līdz 1991.gadam vecākā operatīvā darbinieka amatā. Viņa pienākumos ietilpis ārējā izlūkošana, arī vervēšana. Darba vieta bijusi Krustpīli aviācijas pulka pretizlūkošanas daļā. Konkrēti par /pers. A/ neko nevar pateikt, neatceras viņu, kā savu aģentu, nekādus ziņojumus viņš nav sniedzis, ja tādi ziņojumi būtu bijuši, tad atcerētos. Pratināšanas gaitā viņam uzrādīto aģenta reģistrācijas kartīti Nr./numurs/ uz /pers. A/ aizpildījis viņš. Kartītes aizpildīšanas iemeslam bijusi noteikta kārtība. Neatceras, ka /pers. A/ būtu devis parakstu par sadarbību ar VDK.

Motīvu daļa

Pārbaudījusi lietas materiālus, noklausījusies liecinieka /pers. B/ liecību, pārbaudāmās personas /pers. A/ paskaidrojumus, tiesa uzskata, ka /pers. A/ slepena, apzināta sadarbība ar bijušās LPSR VDK nav pierādīta, kā arī nav pierādīts, ka /pers. A/ ir bijis VDK informators.

Ar lietas materiālos esošo uzskaites kartīti ir apstiprināts fakts, ka /pers. A/, dzimis /datums/, no 1983.gada 29.jūnija sastāvēja bijušās LPSR VDK aģentūras aparāta uzskaitē aģenta kategorijā ar segvārdu “vārds A”, personīgās lietas Nr./numurs/, vervētājs LPSR VDK Jēkabpils rajona nodaļas darbinieks /pers. B/, nodaļas priekšnieks /pers. C/.

Satversmes aizsardzības biroja TSDC rīcībā esošajās bijušās LPSR VDK operatīvajās lietās nav atrasti aģenta “vārds A” (personīgās lietas

Nr./numurs/) aģentūras ziņojumi vai citi materiāli, kuros būtu minēts aģents “vārds A” (personīgās lietas Nr./numurs/).

Satversmes aizsardzības biroja TSDC rīcībā esošajā bijušās LPSR VDK Informācijas analīzes daļas elektroniskajā datu bāzē nav atrasti aģenta “vārds A” (personīgās lietas Nr./numurs/) ziņojumi. Nav atrasti citu aģentu ziņojumi, kuros būtu minēts /pers. A/, personas kods /personas kods/.

1994.gada 2.jūnija likuma “Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu” 3.panta izpratnē, VDK darbinieki ir visi bijušie VDK štata, kā arī ārštata darbinieki – personas, kas devušas piekrišanu slepenai sadarbībai ar VDK un kuras par atļidzību vai bez atļidzības sniegušas VDK savus ziņojumus vai izpildījušas citus VDK dotos uzdevumus, bet VDK informatori šā likuma izpratnē ir personas, kuras, nebūdamas VDK darbinieki, apzināti sadarbojušās ar VDK, lai slepeni sniegtu informāciju par citām personām vai izpildītu citus VDK uzdevumus. Par VDK informatoriem minētā likuma izpratnē atzīstami VDK aģenti, rezidenti, konspiratīvo dzīvokļu turētāji un uzticības personas.

/pers. A/ tiesas sēdē sniegtie paskaidrojumi nav apstrīdēti ar citiem lietā esošajiem pierādījumiem, bet lietā nopratinātais liecinieks /pers. B/ neatzina, ka /pers. A/ būtu sadarbojies ar VDK, sniedzis informāciju par citām personām, saņēmis vai pildījis kādus VDK uzdevumus. Tiesa atzīst, ka uzskaites karfītes esamība vien nav pierādījums, lai konstatētu, ka konkrētā persona slepeni, apzināti sadarbojusies ar VDK.

Pirmstiesas pārbaudes laikā nekonstatējot un nepierādot pārbaudāmās personas /pers. A/ darbības, kas liecinātu par apzinātu sadarbību ar VDK, /pers. A/ apzinātu sadarbības faktu ar VDK nav iespējams konstatēt tikai uz tāda pierādījuma pamata, kurš attiecināms uz faktu, kas netieši apstiprina pārbaudes lietā pierādāmo apstākļu esamību. Protī, lai arī ir atrasta aģenta uzskaites karfīte ar segvārdu “vārds A”, šādu faktu pašu par sevi nevar kvalificēt kā VDK informatora darbības, uztrūkstot faktiem, kas izslēgtu sapratīgas šaubas par to esamību.

Lietā esošos pierādījumus tiesa neatzīst par pietiekamiem, lai saskaņā ar likumu “Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu” pārbaudāmo personu /pers. A/ atzītu par VDK informatoru.

Ņemot vērā minēto, tiesa uzskata, ka nav iegūti pierādījumi tam, ka /pers. A/ apzināti sadarbojies ar VDK 1994.gada 2.jūnija likuma “Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu” 3.panta izpratnē, jo tiesas izmeklēšanā pārbaudītie pierādījumi nesatur ziņas par to, ka /pers. A/ būtu sniedzis slepenu informāciju par citām personām vai arī izpildījis jebkādas VDK uzdevumus, sakarā ar ko viņš nav atzīstams par VDK informatoru.

Rezolutīvā daļa

Ievērojot iepriekš minēto un saskaņā ar 1994.gada 2.jūnija likuma “Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu” 15.panta sesto daļu un Kriminālprocesa likuma 511., 512.pantu, tiesa

nosprīda

konstatēt faktu, ka /pers. A/, personas kods /personas kods/, nav bijušās Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Valsts drošības komitejas informators un nav apzināti slepeni sadarbojies ar bijušo Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Valsts drošības komiteju.

Sprīdumu 10 (desmit) dienu laikā var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Vidzemes apgabaltiesā, iesniedzot Vidzemes rajona tiesā apelācijas sūdzību vai protestu.

Tiesnese

S.Vilciņa